

FRÁGREIÐING FRÁ NEVNDINI

UM

FELAGSINS VIRKSEMI SÍÐANI

ÁRSADALFUNDIN

November 2021

Frágreiðing frá nevndini til eigararnar á eykaaðalfundinum hin 26. november 2021

Árið 2021 er eitt merkisár í elveitingarhøpi, við tað at 100 ár eru liðin síðani Føroya fyrsta elverk, t.e. vatnorkuverkið í Botni í Suðuroy, varð tikið í nýtslu. Somuleiðis eru liðin 90 ár síðani vatnorkuverkið norðuri á Strond í Klaksvík byrjaði, 75 ár síðani SEV varð stovnað og 60 ár síðani Mýruverkið í Vestmanna fór í rakstur. Orsakað av Covid 19 hevur tó ikki borið til at hátíðarhalda hesar merkisdagar á sámilligan hátt.

Virksemið hjá SEV síðani seinasta ársaðalfund verður lýst nærri í hesi frágreiðing, har nevndin lýsir tey mál, sum nevndin metir hava størstan áhuga hjá eigarunum. Frágreiðingin verður latin sambært grein 3, stk. 13a og grein 4, stk. 12a í viðtøkum felagsins.

Politiska gongdin

Sitandi samgonga hevur sett sær fyri at endurskoða elskipanina; hetta varð kunngjørt í samgonguskjalinum frá september 2019.

Ein endurskoðan og møguliga ávís umskipan av elskipanini kann vera neyðug. Tað er tó altumráðandi at hava sær fyri eyga, at elskipanin í Føroyum altíð er soleiðis skipað, at hon er til gagns fyri føroyska samfelagið, brúkaran og grønu kósina.

Hin 14. juli 2020 legði landsstýrismaðurin saman við einum arbeisbólki hjá Umhvørvis- og vinnuáráðnum (UVMR) fram fyri kommunurnar og SEV fatanina hjá landsstýrismanninum av, hvussu elskipanin skuldi umskipast vísandi til orðingina í samgonguskjalinum ”*Arbeitt verður við at skilja elnetið hjá SEV frá hinum virkisøkinum, soleiðis at fult gjøgnumskygni verður í kostnaðinum av netpartinum. Fult gjøgnumskygni skal vera grundarlag undir, at privatar fyritøkur skulu hava møguleika at leiga og framleiða seg inn á elnetið, og síðani selja*”.

Kommunurnar, sum eigarar av SEV, viðgjørdu beinanvegin støðuna, og gjørdu vart við sína ónøgd. Sjóarmiðið er, at møguligar broytingar yvirskipað skulu gagna brúkarunum og skunda undir málið um at fáa grønar orku. Kommunufelagið og SEV vóru á fundi við Bárð á Steig Nielsen, løgmann og Helga Abrahamsen, landsstýrismann hin 17. september 2020 um, hvussu arbeidast skuldi frameftir.

Kommunufelagið og SEV vóru hin 24. september 2020 á fundi við Helga Abrahamsen, landsstýrismann um arbeissetningin, sum ein arbeisbólkur hjá ráðnum hevði fingið. Semja var um at víðka arbeissetningin til eisini at fevna um loysnir við støði í verandi deildarbýtinum á SEV og við støði í sundurskiljing innan ein samtaksleist.

Á eykaaðalfundinum hjá SEV hin 19. februar 2021 bleiv umframt valið av nýggjari nevnd eisini valdur ein 5 mannbólkur mannaður við borgarstjórunum Heðin Mortensen, Tórbjørn Jacobsen, Karl H. Johansen, Bjarna Prior og Kristin Michelsen at arbeida við bygnaðin í SEV. Hesin bólkurin hevur somuleiðis verið við í samskiftinum við landsstýrismannin og landsstýrið um bygnaðin á elorkuøkinum.

Á fundi í landsstýrinum hin 9. juli 2021, har millum onnur 5 mannabólkurin, Helgi Abrahamsen, landsstýrismaður og Jørgen Niclasen, landsstýrismaður luttóku, bleiv m.a. umrøtt, at lutafelagið SEV kann halda fram í verandi líki.

Nú stórar reimingar fara fram á føroyska orkuøkinum, er umráðandi, at SEV tryggjar elskipanina, soleiðis at hendan samfelagsberandi tænanastan alla tíðina er virkisfør, og at elprísurin ikki hækkar óneyðugt. Sum er, byggir skipanin á ta solidarisku tankagongdina og vinningsbýti til eigararnar verður ikki tikið úr skipanini. So hvørt privata vinnan verður loyvd inn í skipanina, fer kapitalurin at krevja sítt avkast, sum typiskt verður heintað inn við einum hækkandi elprísi.

Brúkarin

Dentur hevur verið lagdur á brúkarasamskipti seinastu árinum, og heimasíðan hjá SEV vendir sær í størri mun til brúkaran. Kunnað hevur verið væl meira og oftari á heimasíðuni og øðrum pallum, har brúkarin ferðast.

Partur av nýggju heimasíðuni er eisini ein ‘orkuportalur’, har brúkarin fær móguleika fyri tættari samstarvi við SEV. Á orkuportalinum fær brúkarin innlit í egna nýtslu og egið nýtslumynstur, og fyri vinnukundar verður portalurin eitt hent amboð til betri yvirlit yvir og stýring av elnýtsluni. SEV fer eisini at gera brúk av nýggju almennu talgildu móguleikunum á Vanganum og við Samleikanum.

Elskipanin hevur tað best, um tey, sum reka hana, gera tað í tøttum samstarvi við brúkaran. Brúkarin er í miðdeplinum – lægst móguliga prísir fyri best móguligu elveiting – samspæl við brúkaran í mun til brúkaraatferð, fyri at sleppa undan óneyðugum kostnaðarmiklum útbyggingum, sum aftur ávirka prísir.

SEV hevur víðkað infrakervið við almennum løðistøðum kring landið. Fyrsta av trimum 150 kW skjótløðistøðum, sum kunnu løða 3 ferðir so skjótt sum verandi skjótløðistøðir, er sett upp á Skálatrøð í Havn. Hinar verða eftir ætlan settar upp ávíkavist í Skálabotni og í Gøtudali í næstum.

Vindorkan

Orkumyndugleikin fekk eina Open-door umsókn um loyvi til at framleiða vindorku á Gellingarkletti í Hoyvíkshaga tann 15. januar í ár. SEV gjørdi beinanvegin vart við vansarnar við at loyva fleiri vindmyllum inn á netið, áðrenn skipanin er til reiðar til tess. Eisini gjørdi SEV vart við, at sjálv framferðin ikki lýkur ásetingarnar í elveitingarlógini.

Heldur enn at ráðføra seg við SEV um umsóknina, framdi Umhvørvisstovan vindorkuútboðið á 25,2 MW tann 27. januar 2021 í meginøkinum, uttan at kenna tøkniligu og fíggarligu avleiðingarnar av hesum. Hetta viðførir eina óneyðuga eykarokning til brúkaran, samstundis sum at veitingartryggin verður sett í váða, tí at skipanin verður sett undir trýst.

Við tað at SEV stendur til svars yvirfyri samfelagnum hvat veitingartrygd, elgóðsku og elprísi viðvíkir, og vit eru sannførd um, at útboðið er ábyrgdarleyst, kærdu vit útboðið til Vinnukærunevndina, sum viðger málið í lötuni.

Arbeitt verður framhaldandi við at fremja 18 MW vindmylluætlanina á Eiði. Neyðugt hevur verið at gera broytingar í staðsetingunum av myllunum, soleiðis at hesar nú allar koma at standa sunnan fyri Eiðisvatn. Arbeitt verður við at greiða viðurskiptini við lendiseigararnar, at fáa byggiloyvi frá Eiðis kommunu, og at friðingarmyndugleikin játtar loyvi til verkætlanina. Ætlanin er at reisa myllurnar á sumri í 2023.

Allar hesar nevndu broytingarnar í verkætlanini eru talandi dømi um, at í hesum førinum hevur útbjóðingin hjá myndugleikanum ikki verið nøktandi.

Í Flatnahaga er júst farið í gongd við grevstri til fundamentir og vegir í sambandi við uppseting av 6 Enercon E82 vindmyllum har. Ætlandi koma hesar at framleiða el inn á elnetið í september 2022.

Spennandi verður at síggja, hvussu samlaða verkætlanin í Suðuroy við einari vindmyllulund á 6 MW saman við einari battarískipan á 6 MW og einum synkronkompensatori hilmast. Vindmyllurnar eru tiknar í nýtslu og koplingsstøðin við battarí og synkronkompensatori verður ætlandi tikin í nýtslu í apríl 2022. Tað sermerkta við hesari verkætlanini er, at mátturin í battarískipanini er líka stórur sum mátturin í vindmyllunum, og tað merkir, at battaríini einsamøll kunnu bera streymveitingina upp til ein hálvan tíma, um myllurnar bráðliga steðga. Hesin hálvi tímin munar sera væl, meðan aðrar framleiðslueindir verða settar í gongd at taka yvir framleiðsluna um neyðugt. Hesi tøkniligu framtøk koma ætlandi at hava við sær, at elveitingin í Suðuroynni javnan kann vera 100 prosent grøn.

Líknandi verkætlan er ikki roynd áður, og talan er tískil um slóðbrótandi verkætlan, sum eisini hevur vakt áhuga uttanlands. Við hesari verkætlanini kunnu vit læra, hvussu slíkar samamsetingar skulu gerast, fyri síðani at nýta ta røttu samansetingina í meginøkinum.

Í sambandi við avrokningina millum P/F Vindfelagið í Húsahaga og SEV, sum er regulerað í prísavtalu, ið er góðkend av Elveitingareftirlitinum, hevur SEV gjørt vart við, at orðingin í prísavtaluni ikki endurspeglar alt tað búskaparliga grundarlagið, sum var í útboðnum. SEV fastheldur yvirfyri myndugleikanum, at nýggj prísavtala skal gerast, sum er í samsvari við upprunaligu útboðs- og tilboðstreytirnar, meðan myndugleikin hevur kravt, at P/F Vindfelagið í Húsahaga skal afturføra 6,2 mió.kr. til SEV, grundað á teirra meining um, at avrokningarmannagongdin er skeiv. SEV og P/F Vindfelagið í Húsahaga hava kært málið til Vinnukærnevndina, sum viðger málið í lötuni.

Nú fleiri av vindmyllunum í Neshaga og Húsahaga hava verið raktar av skaðum við kortslutningi í generatorunum, hevur óhefta serfrøðingafyrirtøkan Nordic Wind Consultants kannað og gjørt frágreiðing um skaðarnar. Vit fyrireika okkum til at samskipta við Enercon um at fáa greiðu á, hvussu umvælingarnar skulu fremjast, og hvør skal gjalda fyri mistu inntøkuna og fyri umvælingarnar.

9. november fórst elsta vindmyllan hjá SEV í illveðri við ógvusligum toruslåttri og snarljósi. Henda Nordtank mylla hevur staðið í Neshaga síðani 1993, og náddi í síni livitíð at framleiða tilsamans 12,8 GWt inn á elnetið, og at spara samfelagnum 2.696 tons av olju.

Pumpuskipan í Vestmanna

Arbeitt verður við projektuppskotinum. Talan er um eina rættuliga stóra og slóðbrótandi verkætlan, sum verður kruntappurin í nýggju grønu elskipanini. Hendan verkætlanin er avgerandi fyri, at meira vindorka kann fáast inn á elskipanina.

Ein seinkað pumpuskipan kann lættliga gerast ein fløskuhálsur á grønu kósini. Tí er tað altavgerandi fyri at koma framá við 2030 visjónini, at myndugleikin nú avgreiðir umsóknina.

Magnus Rasmussen, landsstýrismaður, segði í D&V mánakvøldið 15. november, at hann vónar og hevur sum mál, at Umhvørvisstovan svarar umsóknini hjá SEV um pumpuskipanina í Vestmanna í ár.

Við støði í kanningini um orkugoymslur í Føroyum varð latin inn umsókn til Umhvørvisstovuna hin 30. august 2018. Í framhaldi av umsóknini er dagført tilfar latið inn 13. november 2020.

Onnur grøn átøk

Í Vestmannasundi halda royndirnar við sjóvarfalsstøknini hjá svensku fyrirkomandi Minesto fram. Í hesum sambandi er avtalan, um at SEV keypir framleiðsluna, longd.

Sjóvarfalsorka er forsøgin fram um orku frá eitt nú sól og vindi. Hetta ger sjóvarfalsorku til eitt rættuliga áhugavert møguligt ískoyti til samansetingina av grønum orkukeldum í Føroyum.

P/F Fjarhitafelagið, sum SEV eigur helvt um helvt við Tórshavnar kommunu, leggur nú høvuðsleiðingina lidna millum miðbýin og vesturbýin. Tað verður eitt munadygt stig fyri inntøkugrundarlagið hjá felagnum. Útbyggingarnar eru í allar størsta mun fíggaðar við lántøku og hetta ger felagið munandi veikari. Tí er neyðugt, at partaeigarnir styrkja um felagið við at seta munandi meira partapening í felagið, og verður arbeitt við hesum í lötuni.

SEV var við í samstarvi við Umhvørvisstovuna og Dansk Energi um at greina búskaparligu treytirnar fyri smærri og størri elframleiðsluverk hjá triðja parti, og serliga um tey viðurskiftini, sum fevna um eginnýtslu. Eginnýtsla kemur fyri, tá ið framleiðslueindin verður íbundin innanfyri elmálaran. Núverandi búskapartreytir hjá SEV innihalda ikki henda móguleikan, og neyðugt er tí at greina hetta nærri. Harumframt hevði Umhvørvisstovan givið eitt loyvi til eginnýtslu við búskapartreytum, ið SEV ikki kundi góðtaka, og tí kærði SEV tað ítøkiliga málið til Vinnukærunevndina. Úrskurðurin hjá Vinnukærunevndini kom hin 13. juli í ár, og álegði Umhvørvisstovuni at viðgera málið av nýggjum. SEV hevur ikki hoyrt nakað frá Umhvørvisstovuni í hesum málinum.

SEV er við í trý ára norðurlendskari royndarverkætlan um avlopsorku og flexnýtslu, sum Umhvørvisstovan samskipar fyri Norðurlandaráðið. Royndirnar fevna um eina fjarhitaskipan í Leirvík, eina elrikna kylju hjá Bakkafrost og móguliga eisini ein elketil á Sundverkinum.

Felagið gjørdi viðmerkingar til uppskotið um ein Orku- og veðurlagspolitikk, ið landsstýrismaðurin í umhvørvis- og vinnumálum legði fram fyrr í ár. Átøkini, nevnd í uppskotinum, stuðla undir grønu kósini, og skal verulig ferð koma á brúkaraskiftið, so skulu ein munandi partur av nevndu átøkum setast í verk sum skjótast.

Í desember verða tvey ár síðani, at royndarverkið við sólpanelum í Sumba var sett í verk. Í næstum skal frágreiðing gerast um úrslitið av hesi verkætlan.

Aðrar útbyggingar

Stóra verkætlanin við støð 3 á Sundsverkinum er liðug. Brimskaðin, sum hendi 29. februar 2020, er liðugt umvældur, og eisini er fjarhitaveitingin av støðini nú við at verða tøk aftur. Í lötuni verður fjarhitaskipanin royndarkoyrd, og gongur alt eftir ætlan, veitir Sundsverkið fjarhita aftur seinast í árinum.

Nýggju krøvini til brennioljur til skiparakstur, sum vórðu sett í gildi 1. januar 2020, eru eisini galdandi fyri oljusløg, sum SEV brúkar til elframleiðsluna. Elfelagið hevur tó fingið undantak frá nýggju krøvunum galdandi til 31. desember í ár. Fyrr í ár fekk Sundsverkið eina last av óbrúkiligari olju frá oljuveitaranum. Hetta viðförði munandi trýst á bæði manning og útgerð á verkinum. Veitarin tók oljuna aftur og útvegaði nýggja olju svarandi til nýggju krøvini, so nú er skiftið farið fram. Skerpaða kravið hevur við sær ein hægri eindarpris á oljuni.

Í Vestmanna er nýggja koplingarstøðin tikin í nýtslu. Somuleiðis er um- og nýbygging av 20 kV koplingarstøðini á Sundi liðug og tikin í nýtslu.

Í Porkeri verður nýggja koplingarstøðin, sum eisini nevnt frammanfyri, ætlandi tikin í nýtslu í apríl 2022.

Arbeiðið at leggja 20 og 60 kV kaðlar frá Strond til koplingarstøðina undir Fossum og víðari til koplingarstøðina Innan Eið gongur eftir ætlan. Kaðalleggingin frá Strond og ígjøgnum Klaksvíkina er liðug, og somuleiðis er strekkið av Innan Eið til Klaksvíkar liðugt.

Arbeiðið at leggja 20 kV kaðlar millum Tvøroyri og Vág er í gongd. Eftir ætlan verður hetta arbeiðið liðugt í 2023.

Arbeiðið at leggja 20 og 60 kV kaðlar millum Húsareyn og Sand er í gongd. Ætlandi verður hetta arbeiðið liðugt í 2024.

Netið verður støðugt dagført og útbyggt. Afturat útbyggingunum við koplingarstøðum, verður alt størri partur av elnetinum kaðallagdur fyri at styrkja veitingartrygdina, tryggja eina støðuga elveiting og fyrirbyggja streymslitum.

Annað nevndararbeiði

Nevndin hevur hildið strategidagar og sett undirnevndir at arbeiða við ymiskum uppgávum.

Beint eftir nevndarvalið fyrr í ár fekk nevndin bræv frá Javnstøðunevndini, har gjørt bleiv vart við, at ásetingarnar í § 8 í Javnstøðulógini ikki verða hildnar. Hesin spurningur verður ætlandi viðgjørdur nærri, nú arbeiðast skal við bygnaðinum í SEV.

Hin 17. juli var hennara hátign Margretha drotning á vitjan á Mýruverkinum, har formansskapurin og stjórin tóku ímóti og greiddu frá um søgu felagsins, um grønu kósina og um pumpuskipanina á staðnum.

Felagið fegnast um standmyndina av Ólavi á Heygum, ið var avdúkað hin 12. september. Hetta var ein sunnudagur við góðveðri og skipaði felagið bæði fyri gongutúri fram við Fossá og einum “opið hús” tiltaki á verkinum, goymsluni og nýggju koplingarstøðini í Vestmanna.

Alment 100 ára hald við bókaframløgu var á vatnorkuverkinum í Botni hin. 9. oktober. Søgukøni Poul Andreasen greiddi frá bók síni “Elektrisitet í 100 ár” í gomlu turbinuhøllini í Botni, sum nú er savn.

Roknskaparársrit 2021

Úrslitið hjá SEV í 2021 verður umleið 64 milliónir krónur eftir skatt. Hetta er eitt nøktandi úrslit, sammett við virksema felagsins.

Oljan er framhaldandi ein stór útreiðsla hjá SEV, og oljuútreiðslurnar verða tilsamans umleið 176 milliónir krónur í 2021. Hetta er í søgu felagsins mesta oljunýtslan í einum ári, bæði í nøgd og í kostnaði. Seinkaður, nýggjur grønur framleiðslumáttur, eitt ár har elframleiðslan við vindi og vatni hevur verið undir miðal og ein stór øking í nýtsluni hava saman elvt til øktu oljunýtsluna.

Lyklatalið fyri nettoskuldina í mun til innløgu (á fakmáli stýtt NIBD/EBITDA) verður 5,4 ferðir, sum er undir mest loyvda markinum sambært innanhýsis ásetingini hjá felagnum á 6 ferðir. Lyklatalið fyri eginpeningspartin verður 44,7% og hetta er omanfyri minst loyvda markið sambært innanhýsis ásetingini hjá felagnum á 40,0%.

Fíggjarætlanin 2022

Fíggjarætlanin í 2022 er lögð til rættis uttan prísbroytingar. Hon gevur eitt ætlað yvirskot á 65,1 milliónir krónur fyri skatt og 53,3 mió. kr. eftir skatt.

Hetta er eitt nøktandi úrslit, og lyklatalið (NIBD/EBITDA) verður 6,0 ferðir.

Komandi úrslitini hjá felagnum skulu liggja á hesum støði, nú stórar útbyggingar til gagns fyri veitingartrygdina, veitingarskylduna og grønu kósina eru á skránni, samstundis sum munandi eginfígging skal útvegast.

Elfelagið skal til várs útvega endurfígging av 1,4 mia. kr. av verandi skuld, sum fellur til gjaldingar í næstum. Harumframt skal útvegast nýggj fígging á 0,8 mia. kr. til komandi útbyggingar.

Tíðin fyri framman

Nevndin heldur alla orsök vera til at halda grønu leiðina fram við góðum treysti. Nú 100 ár eftir, at fyrsta vatnorkuverkið í Botni í Suðuroy varð verksett og 75 ár síðan SEV varð stovnað, flytir føroyska elnetið nú brúkararum elorku framleidda úr fimm ymiskum orkukeldum, harav fyra eru burðardyggar, ávikavist vatn, vindur, sól og biogass. Fyrstu kWt eru eisini komnir úr sjóvarfalli og lunnar eru lagdir undir, at sjóvarfalsorka kann verða eitt týðandi íkast til føroysku burðardyggju elframleiðsluna.

Tað skal til eina og hvørja tíð vera fullkomiliga greitt, hvar ábyrgdin av veitingartrygdini, veitingarskylduni og elgóðskuni liggur, og loyva vit okkum at minna á, at høvuðsendamálið við elskipanini eigur at verða trygg, bílig og burðardygg elorka til brúkaran, vinnulívið og alt tað feroyska samfelagið.

Um stóra orkuskiptið, sum er fyri framman, skal eydnast, krevst í minsta lagi miðvíst og breitt samstarv millum politisku skipanirnar, orkumyndugleikan, SEV og onnur. Uttan himpr er SEV tilreiðar.

Kári Johansen, nevndarformaður
26. november 2021